

КЫРГЫЗ-ТҮРК “МАНАС”
УНИВЕРСИТЕТИ
KIRGIZISTAN - TÜRKİYE
MANAS ÜNİVERSİTESİ

MANAS Journal of
Social Studies

MANAS Sosyal
Araştırmalar Dergisi

e-ISSN/ISSN 1694-7215

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Bilimsel Yayın Ofisi
Kyrgyz-Turkish Manas University
Scientific Publication Office

MANAS Journal of Social Studies - MJSS **MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi - MSAD**
Uluslararası Hakemli Bilimsel Dergi International, Peer Reviewed Scientific Journal

e-ISSN/ISSN: 1694-7215

Yayın Sıklığı	Publication Frequency
Yılda dört kez (Ocak, Nisan, Temmuz, Ekim)	Four times annually in January, April, July, October
Yayın Türü	Publication Type
Yaygın Süreli	Serial, Quarterly
Yayın Dili	Publication Language
Türkçe, İngilizce, Kırgızca ve Rusça	Turkish, English, Kyrgyz and Russian

SAHİBİ OWNERS

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi *adına* *on behalf of* Kyrgyz-Turkish Manas University

Rektör / Rector – Prof. Dr. Alpaslan CEYLAN

Rektör Vekili / Pre Rector – Dr. Baktıgul KALAMBEKOVA

BAŞ EDİTÖR EDITOR IN CHIEF

Prof. Dr. Kürşad YILMAZ

Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan

YARDIMCI EDİTÖR ASSOCIATE EDITOR

Assist. Prof. Dr. Seyil NAJİMUDİNOVA

Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan

YAYIN KURULU EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Kürşad YILMAZ

Prof. Dr. Mehmet Arif ÖZERBAŞ

Assoc. Prof. Dr. Alpaslan AŞIK

Assist. Prof. Dr. Seyil NAJİMUDİNOVA

Assist. Prof. Dr. Cunus GANİEV

ALAN EDİTÖRLERİ

SECTION EDITORS

Dil Çalışmaları*Language Studies*

Dr. Leyla BABATÜRK

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Din Bilimleri***Theology*

Prof. Dr. Recai DOĞAN

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Edebiyat***Letters*

Prof. Dr. Ozan YILMAZ

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Eğitim***Education*

Prof. Dr. Mehmet Arif ÖZERBAŞ

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Ekonomi Bilimi, Kamu Ekonomisi***Economics, Public Economics*

Assist. Prof. Dr. Cunus GANİEV

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Felsefe***Philosophy*

Prof. Dr. Ertan ÖZENSEL

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Güzel Sanatlar***Fine Arts*

Prof. Dr. Çağatay AKENGİN

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***İşletme, Yönetim ve Organizasyon***Business, Management and Organization*

Assist. Prof. Dr. Seyil NAJİMUDİNOVA

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Kamu Yönetimi***Public Administration*

Assoc. Prof. Dr. M. Emin ERENDOR

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Medya ve İletişim***Media and Communication*

Assoc. Prof. Dr. Gökçe YOĞURTÇU

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Muhasebe ve Finansman, Yönetim Bilgi Sistemleri***Accounting and Finance, Management Information Systems*

Assist. Prof. Dr. Seyil NAJİMUDİNOVA

Assist. Prof. Dr. Azamat MAKSÜDÜNOV

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Pazarlama***Marketing*

Assist. Prof. Dr. Azamat MAKSÜDÜNOV

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Psikoloji***Psychology*

Assoc. Prof. Dr. Erkan EFİLTİ

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Sosyoloji***Sociology*

Prof. Dr. Ertan ÖZENSEL

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Spor Bilimleri***Sport Sciences*

Assoc. Prof. Dr. Ünal TÜRKÇAPAR

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Tarih***History*

Assoc. Prof. Dr. Nezahat CEYLAN

Assoc. Prof. Dr. Alpaslan AŞIK

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Turizm***Tourism*

Assoc. Prof. Dr. Güntekin ŞİMŞEK

*Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan***Uluslararası İlişkiler***International Relations*

Assoc. Prof. Dr. M. Emin ERENDOR

Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan

- Prof. Dr. Abdullah GÜNDOĞDU - Ankara University / Turkey
Prof. Dr. Abdullah KARAÇAY - Akdeniz University / Turkey
Prof. Dr. Ahmet Cevat ACAR - Turkish Academy of Sciences / Turkey
Prof. Dr. Ahmet TAŞAĞIL - Yeditepe University / Turkey
Prof. Dr. Ali ABISHEV - Kazakh Economics University / Kazakhstan
Prof. Dr. Alisher RASULEV - Institute of Economics / Uzbekistan
Prof. Dr. Anıl YILMAZ - Izmir Katip Celebi University / Turkey
Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV - Kyrgyz-Turkish Manas University / Kyrgyzstan
Prof. Dr. Ayşegül Asuman AKDOĞAN - Kyrgyz-Turkish Manas University / Kyrgyzstan
Prof. Dr. Ercan OKTAY - Karamanoğlu Mehmetbey University / Turkey
Prof. Dr. Cemal SEZER - Sakarya University / Turkey
Prof. Dr. Celaleddin SERİNKAN - Pamukkale University / Turkey
Prof. Dr. Ceyhun Vedat UYGUR - Pamukkale University / Turkey
Prof. Dr. Cusup PİRİMBAYEV - Kyrgyz-Turkish Manas University / Kyrgyzstan
Prof. Dr. Engin YILDIRIM - T.C. Supreme Court / Turkey
Prof. Dr. Ercan SIRAKAYA - University of South Carolina / USA
Prof. Dr. Erdener KAYNAK - Penn State University / USA
Prof. Dr. Fevzi OKUMUŞ - University of Central Florida / USA
Prof. Dr. Feyzullah EROĞLU - Pamukkale University / Turkey
Prof. Dr. Goudarz SADEGHI - University of Mohaghegh Ardabili / Iran
Prof. Dr. H. Mustafa PAKSOY - Kilis Yedi Aralık University / Turkey
Prof. Dr. Hakan TAŞ - Marmara University / Turkey
Prof. Dr. Hamza ÇAKIR - Erciyes University / Turkey
Prof. Dr. Hasan GÜL - Ondokuz Mayıs University / Turkey
Prof. Dr. Hasan VERGİL - İstanbul University / Turkey
Prof. Dr. K. Makhmad UMAROV - Institute of Economics / Tajikistan
Prof. Dr. Kaisyn KHUBİEV - M. V. Lomonosov Moscow State University / Russia
Prof. Dr. Kubat TABALDİYEV - Kyrgyz-Turkish Manas University / Kyrgyzstan
Prof. Dr. Layli UKUBAYEVA - Kyrgyz-Turkish Manas University / Kyrgyzstan
Prof. Dr. Levent ALTINAY - Oxford Brookes University / UK
Prof. Dr. Mehmet AYDIN - Ondokuz Mayıs University / Turkey
Prof. Dr. Mehmet BALCILAR - Eastern Mediterranean University / North Cyprus Turkish Republic
Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM - International Balkan University / Turkey
Prof. Dr. Mehmet ŞİŞMAN - Fatih Sultan Mehmet University / Turkey
Prof. Dr. Meltem ONAY - Dokuz Eylül University / Turkey
Prof. Dr. Metin BAYRAK - Atatürk University / Turkey
Prof. Dr. Murat TAŞDAN - Kafkas University / Turkey
Prof. Dr. Mustafa KÖYLÜ - Ondokuz Mayıs University / Turkey
Prof. Dr. Mustafa MIYNAT - Celal Bayar University / Turkey
Prof. Dr. Muzaffer UYSAL - Virginia Polytechnic Institute / USA
Prof. Dr. Nuriddin KAYUMOV - Tajikistan Academy Of Sciences / Tajikistan
Prof. Dr. Orazaly SABDEN - Institute of Economics / Kazakhstan
Prof. Dr. Orhan Kemal TAVUKÇU - Recep Tayyip Erdoğan University / Turkey
Prof. Dr. Polina ANANCHENKOVA - Academy of Labour and Social Relations / Russia
Prof. Dr. Rahman ALSHANOV - Turan University / Kazakhstan
Prof. Dr. Selahattin SARI - Beykent University / Turkey
Prof. Dr. Selçuk EMSEN - Atatürk University / Turkey
Prof. Dr. Shakir ULLAH - Stratford University / USA
Prof. Dr. Tatiana PYSHKINA - Academy of Economic Studies of Moldova / Moldova
Prof. Dr. Tohtar ESİRKEPOV - Turan University / Kazakhstan
Prof. Dr. Tuncay AYAS - Sakarya University / Turkey
Prof. Dr. Tuncer BÜLBÜL - Trakya University / Turkey

Prof. Dr. Turar KOYCHUEV - National Academy of Sciences / Kyrgyzstan
Prof. Dr. Elena BONTA - University "Vasile Alecsandri" of Bacau / Romania
Prof. Dr. Yahya ALTINKURT - Muğla Sıtkı Koçman University / Turkey
Prof. Dr. Yücel ÖKSÜZ - Ondokuz Mayıs University / Turkey
Prof. Dr. Yüksel EKİNCİ - University of Portsmouth / UK
Doç. Dr. Nezahat CEYLAN - Atatürk University / Turkey
Doç. Dr. Oktay ÖZGÜL - Atatürk University / Turkey
Doç. Dr. Yavuz GÜNAŞDI - Atatürk University / Turkey
Doç. Dr. İbrahim ÜNGÖR - Erzincan Binali Yıldırım University / Turkey
Doç. Dr. Akın BİNGÖL - Kafkas University / Turkey
Dr. Bülent NAMAL - Kyrgyz-Turkish Manas University / Kyrgyzstan
Dr. Cıldız ÇİMANOVA - Kyrgyz-Turkish Manas University / Kyrgyzstan

REDAKSİYON

REDACTION

Türkçe

Ayşe ADIGÜZEL, Murat ATAR, Özkan ÇELİK

Turkish

Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan

Kırgızca

Venera TURATBEK KIZI, Toyçubay ÜSÖNALİYEV

Kyrgyz

Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan

İngilizce

Gulnara APSAMATOVA, Aida ASILBEKOVA,
Tolkun MUSAEVA, Aynura AHMADOVA,
Zarina CAYLOBAYEVA.

English

Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan

Rusça

Anara BAYIZBEKOVA

Russian

Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan

TEKNİK DESTEK

TECHNICAL SUPPORT

Kayahan KÜÇÜK, Yusuf GÜNDÜZ

YAZIŞMA ADRESİ

CORRESPONDENCE ADDRESS

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Cengiz Aytmatov Caddesi 56,
720044, Bişkek/Kırgızistan

Kyrgyz-Turkish Manas University
Editor in Chief MANAS Journal of Social Studies
56 Chyngyz Aitmatov Avenue,
720044, Bishkek, Kyrgyzstan

İLETİŞİM

CONTACTS

e-mail: mjssmanas@gmail.com, kursadyilmaz@gmail.com

Tel: +996 (312) 49 27 63 (65, 69, 70, 74, 58)
+996 (312) 54 19 41-47

Fax: +996 (312) 49 27 61, 81-89

WEB SAYFASI

WEB PAGE

<http://journals.manas.edu.kg/mjsr/index.php>
<http://dergipark.gov.tr/mjss>

MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi
Dizinleme

MANAS Journal of Social Studies (MJSS)
is indexed and abstracted in

ULAKBİM TR Dizin

The European Reference Index for the
Humanities and the Social Sciences
(ERIH PLUS)

Türk Eğitim Endeksi

Araştırmax Bilimsel Yayın İndeksi
OAJI .net Open Academic
Journals Index

Open Academic Journals Index

Academic Resource Index

Scientific Indexing Services (SIS)

Central & Eastern European Academic Source
Database

SOBIAD, Sosyal Bilimler Atıf Dizini

CiteFactor Academic Scientific Journals

Academia Edu

Cabell's Directories

Directory of Research Journals Indexing

İdeal Online

Cosmos IF

Russian Science Citation Index

TÜRKİYE DİYANET VAKFI
İSLAM ARAŐTIRMALARI MERKEZİ
ISAM.
TÜRKİYE DİYANET FOUNDATION
CENTRE FOR ISLAMIC STUDIES

MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi

MANAS Journal of Social Studies

e-ISSN / ISSN: 1694-7215
<http://journals.manas.edu.kg>

Yıl/Year

Cilt/Volume

Sayı/Issue

2023

12

3

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

Araştırma Makalesi / Research Article

Yazar/Author	Başlık / Title	Sayfa/Page
Али ЮКСЕК и Уланбек КАЛИМУРЗА УУЛУ	Права Женщин На Развод с Супругом в Исламско-Семейном Праве <i>In Islamic Family Law Women's Rights to Divorce Their Husbands</i>	849 – 856
Sadık AMBER	Evrenzib'in Dinî Politikalarının Babürlüler'in Yıkılmasındaki Tesir Derecesinin Deęerlendirilmesi <i>Evaluation of the Influence of Evrenzib's Religious Policies on the Overthrow of the Mughals</i>	857 – 873
Abdurrahman YARAŞ ve Sümmani EKİCİ	Üniversite Öğrencilerinin Covid-19 Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi: Spor Bilimleri Fakültesi Örneği <i>Determining the Covid-19 Awareness Levels of University Students: Example of Faculty of Sport Sciences</i>	874 – 884
Арген ЖУМГАЛБЕКОВ жана Мехмет Ариф ӨЗЕРБАШ	6-класс “Кыргыз тили” окуу китебин баалуулуктарды камтуу контекстинде анализдөө <i>Analysis of the 6th Grade Kyrgyz Language Textbook in The Context of Inclusion of Values</i>	885 – 894
Aynur GÜNGÖR ve Mücahit KÖSE	Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Teknolojik Pedagojik STEM Bilgilerinin İncelenmesi <i>A correlational investigation of Teachers and Pre-service Teachers' Technological Pedagogical STEM Knowledge</i>	895 – 912
Ayşe ÜRÜN ve Rüştü YEŞİL	Sınıf Öğretmenlerinin Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Sosyal Kabul ve İş Motivasyonu Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi <i>Classroom Teachers' Investigation of the Relationship Between Social Acceptance Regarding Students with Special Needs and Job Motivation Levels</i>	913 - 926
Ebru MUTLU	Ortaokul Matematik Öğretmeni Adaylarının Kesirlerle Bölmeye Yönelik Problem Oluřturma ve Çözme Becerilerinin Gelişimi <i>Development of Middle School Pre-Service Mathematics Teachers' Problem Posing and Solving Skills for Division by Fractions</i>	927 – 943

Yazar/Author	Başlık / Title	Sayfa/Page
Tuğba İÇME ve Uğur BÜYÜK	Türkiye’de Deprem Eğitimi: Fen Bilimleri Ders Kitaplarının Deprem Eğitimi Yönelik Analizi <i>Earthquake Education in Turkey: Analysis of Science Textbooks for Earthquake Education</i>	944 – 958
Ayşe Esra PEKER ve Ayşe ER	Türkiye’nin Orta Gelir Tuzağından Çıkışına Yönelik Mekânsal Bir Analiz <i>A Spatial Analysis of Turkey's Exit from the Middle Income Trap</i>	959 - 971
Erkan SARSICI ve Muzaffer ALBAYRAK	Türkiye Ekonomisinde Enflasyon ve Döviz Kuru İlişkisi: Yapısal Kırımlı Eşbütünleşme Analizi <i>The Relationship Between Inflation And Exchange Rate In Turkey: Cointegration Analysis With Structural Breaks</i>	972 – 984
Cavit POLAT	Kahramanmaraş Çağlayancerit’te Tespit Edilen Çuval Dokumalar <i>Sack Weaves Detected in Kahramanmaraş Çağlayancerit</i>	985 – 998
Zuhal BAŞBUĞ	Fransız Devrimci Jean Paul Marat’ın Ölümünün Sanat Eserlerine Yansıması <i>Reflection Of French Revolutionist Jean Paul Marat’s Death On Artworks</i>	999 – 1015
Bahar OĞUL	Tarım Sektöründeki Gelişmeler Çevresel Kirliliği Etkiliyor mu? Türkiye Üzerine Ampirik Bulgular <i>Do Developments in the Agricultural Sector Affect Environmental Pollution? Empirical Findings on Turkey</i>	1016 – 1026
Olkan BUDAK Nurgül ERDAL ve Mustafa FİLİZ	Hizmetkâr Liderlik ve Örgütsel Güvenin İş Tatmini Üzerine Etkisinin Belirlenmesi: Sağlık Sektöründe Bir İnceleme <i>Determining the Effects of Servant Leadership and Organizational Trust on Job Satisfaction: A Study in the Health Sector</i>	1027 – 1043
Ümit ŞEVİK	Pozitif Psikolojik Sermayenin Mevcut ve Muhtemel Alt Boyutlarının Literatürdeki Seyri: Bibliyometrik Bir Analiz <i>The Progress of Current and Possible Sub-Dimensions of Positive Psychological Capital in the Literature: A Bibliometric Analysis</i>	1044 – 1061
Eugene ADU HENAKU	Assessing the Influence of Energy Efficiency Guide Label on Consumers' Purchasing Decisions for Household Refrigerating Appliances	1062 – 1077
Ahmet ÖZMEN Muhammet COŞKUN ve Emine ER	Psikolojik Sağlamlık ile COVID-19 Fobisi Arasındaki İlişkide Ruminatif Düşüncenin Aracı Etkisi <i>The Mediating Effect of Ruminative Thinking on The Relationship between Resilience and COVID-19 Phobia</i>	1078 – 1086
Faruk Caner YAM & Hatice KUMCAĞIZ	Investigation Psychological Factors Effecting the Phubbing Behavior of Young Adults with Different Structural Equation Models <i>Genç Yetişkinlerin Phubbing Davranışları Üzerinde Etkili Olan Psikolojik Faktörlerin Farklı Yapısal Eşitlik Modelleriyle İncelenmesi</i>	1087 – 1105
Mehtap MORKAN ŞAHİN ve Neriman ARAL	Ergenlerin Akran Zorbalığı Algıları ile Öğretmenlerin Akran Zorbalığına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi <i>Examination of Adolescents 'Perceptions of Peer Bullying and Teachers' Attitudes Towards Peer Bullying</i>	1106 – 1122

Yazar/Author	Başlık / Title	Sayfa/Page
Nurullah SELÇUK	A Quantitative Study on Aging and the Evaluation of Attitudes towards Aging: The Adiyaman University Example <i>Yaşlanmaya ve Yaşlılığa İlişkin Tutumların Değerlendirilmesine Yönelik Nicel Bir Çalışma: Adiyaman Üniversitesi Örneği</i>	1123 – 1138
Didem Gülçin KAYA Büşra Nur AYAN ve Yücel OCAK	Amatör Futbolcuların Sporda Ahlaktan Uzaklaşma ile Spor Duygu Durumlarının İncelenmesi <i>Investigation of Sport Emotions with The Moral Disengagement in Sport of Amateur Footballers</i>	1139 – 1149
Hilal ERTÜRK YAŞAR	Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutumları ve Beslenme Okuryazarlığı <i>Sports Sciences Students' Attitudes towards Healthy Nutrition and Nutrition Literacy</i>	1150 – 1158
Kevser DEĞİRMENCİ	Osmanlı Devleti'nde Âsâr-ı Atîka Bilincinin Gelişimi: Kaş Kazası Örneği (1842-1908) <i>The Development of Consciousness on Antiquities in the Ottoman Empire: The Example of Kaş District (1842-1908)</i>	1159 – 1176
Murat ÇİFTÇİ	Borluk Vadisi Kaya Resimlerinin Sanatsal Açıdan Önemi <i>The Artistic Importance of Borluk Valley Rock Paintings</i>	1177 - 1192
Akif KORKMAZ ve Mustafa Murat KIZANLIKLI	Geleneksel Spor Oyunlarının Turizme Etkileri Üzerine Bir Araştırma: Kırgızistan Örneği <i>A Research on the Effects of Traditional Sports Games on Tourism: The Case of Kyrgyzstan</i>	1193 – 1208